

RƏNA MƏMMƏDOVA - 70

Əfsanə BABAYEVA

Məqalə Azərbaycan musiqi elmində ciddi tədqiqat işləri aparan tanınmış etnoloq-musiqişunas, Avrasiya xalqlarının mədəniyyətinin müqayiseli təhlili sahəsində görkəmli mütəxəssis, musiqi nəzəriyyəsinin yeni istiqamətlərində səmərəli fəaliyyət göstəren AMEA-nın müxbir üzvü, sənətşünaslıq doktoru, professor Rəna xanım Məmmədovanın elmi yaradıcılığının təhlilinə həsr olunmuşdur. Burada alimin elmi fəaliyyətinin əsas istiqamətləri, əsərləri haqqında ətraflı məlumat verilmişdir.

Açar sözlər: Mədəniyyət, musiqi nəzəriyyəsi, etnologiya, türkologiya.

Azərbaycan musiqi elmində ciddi tədqiqat işləri aparan tanınmış etnoloq-musiqişunas, Avrasiya xalqlarının mədəniyyətinin müqayiseli təhlili

sahəsində görkəmli mütəxəssis, musiqi nəzəriyyəsinin yeni istiqamətlərində səmərəli fəaliyyət göstəren AMEA-nın müxbir üzvü, sənətşünaslıq doktoru, professor Rəna xanım Məmmədova geniş yaradıcılıq diapazonuna, zengin və dayarlı elmi irsə malik olan bir alimdir. O, dərin eruditisiyaya, mükəmməl professional biliyi, incəsənətin müxtəlif problemləri sahəsində böyük elmi düşüncəyə sahibdir.

Rəna Məmmədova 1950-ci il fevralın 27-də Bakıda tanınmış ziyanlı ailəsində anadan olmuşdur. 1968-ci ildə Bülbül adına Orta ixtisas musiqi məktəbinin, 1973-ci ildə isə Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını bitirmiştir. 1978-ci ildən etibarən Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Memarlıq və İncəsənət İnstitutunda elmi işçi kimi işə başlayan Rəna xanım 1990-ci ildə "İncəsənətin qarşılıqlı əlaqələri" şöbəsini təşkil etmiş ve artıq 30 idir ki, ona rəhbərlik edir. Bütün bu informasiya sətirləri arxasında böyük bir elm durur.

Onun elmi fəaliyyətinin əhatə dairəsi çoxşaxəli və çoxşanlıdır: musiqi yaradıcılığının qədim qatlannın nəzəri təhlilindən tutmuş müasir bəstəkar əsərlərinadək, muğamın yaranma qatlardan başlamış XX əsr musiqili teatr tarixinadək elmi əhəmiyyət kəsb edən bir çox problemlərin araşdırılması onun elmi işlerinin əsas qaydasını təşkil edir. Son dövrlərdə onun elmi maraq sahəsinə Avrasiya məkanına daxil olan xalqların mədəniyy-

MISSIO DÜNYASI

yələnin müqayisalı təhlili massaları daxil olmuşdur. O., müqayisalı sənətşünaslıq üzrə ilk dəfə Azərbaycanın "müqayisalı sənətşünaslıq" məktəbini, həmçinin, "müsiki türkologiyası", orijinal "qəfaqəzənsüslü" konsepsiyasını yaratmışdır. Eyni zamanda, R.Məmmədovdan sənətşünaslıqla ilk dəfə olaraq, etnomorfoloji təhlilin eassalının işleyib hazırlanmışdır. Bütün bunlar 45 ilki aramızı elmî axşanışları, böyük təcrübəni, elmda yeni söz demək, yeni istiqamət aqmaq yolunda aparılan darin araşdırmların nəticəsidir. Bu səviyyəyə, qarşısına qoymuş bütün problemlərin həllinə o, daima böyük zəhmət, elm mütlüka, humanitar elmında en apadı və perspektivli olan metod və üsulların dark edilməsi və mənimsinmişliyi hesabına nail olmuşdur.

Rəna Məmmədovanın zəngin elmi potensialı, geniş oxucu auditoriyasına inanırdı və obyektiv suradət qədərdir bir xüsusiyyəti da qeyd etmək istərdim. Bu da onun elmi dilinin, yazı üslubunun çox anlaşılı olması, dərin və manalı fikirlərinin möntəzi cəhətdən asaslaşdırılmışlıq, aydın və lakonik formada çatdırımaq bacarığındır. Əsasın musiqi nəzəri tədqiqatlarında, analitik araşdırılmalarında bəls bir üslubun seçilməsi alime çox mürəkkəb problemlərin

meğzının düzgün ve dəqiq izah etməye kömək edir. Rənə Məmmədovun musiqi elmində müraciək problemlərin müəməməxüs bir tarzda araşdırın, maraqlı mülahizeler irləri sürən bir tədqiqatçı kimini tanımış 1981-ci ilə "Üzeyir Hacıbeyovun sonata formasının meydana gəlməsində müsəmən məqəm-İntonasiya qanunuşlığınılarının rolü" adlı nazirliyidə dissertasiyasının müdafiəsi və başlaşdırılmış. Elm İctimaiyyatın marağına sebəb olan bu tədqiqat işi musiqi elmində yeni söz deyə biləcək və buna qadır olun gələcəkdə tədqiqatçı alimin yetişməsindən xəber verirdi. Məhz bu işdə təməl qoyulan bərəsənə problemlər Rənə Məmmədovun sonralı rəsmi tədqiqatlarında ardıcıl şəkildə həlli tapılmaya başlayırlar.

Bu işinda gənc tədqiqatçı ilk dəfə olaraq Şəhər və Qarş mədaniyyətin şəhərliqliliqlərlə əlaqələrinin araşdırılmasına yanaşı, Azərbaycanın dahi bestəkarları, Üç Hacıbəylinin yaradıcılığının hərtəraflı nezər təhlil edir, əlməz sanatkarın Azərbaycan, hemçinin, Şəhər musiqisi əlamətində oynadığı böyük rolunu əsaslı dəllişlərlə səbüt yətirir. Xüsusi olaraq, mülliətli Azərbaycan bestəkarlığının məktəbinin banisini Üç Hacıbəylinin yaradıcılığında dünya musiqisinin mədaniyyətinin an qabaqlı nailiyətləri ilə Azərbaycan musiqisinin sintezini dərindən öyrənmiş və bu sintezin yaradılmış formalanaraq milli musiqimizin bir çox mühüm qur'anıvşırıqlarınlı göstərməyi. Şəhər və Qarş musiqisi mədəniyyətinin qarşılıqlı təsir proseslərinin izləməyi müvəffəq olmuşdur. Səhbişəs, burada tədqiqatçıların bele bir çatın və eyni zamanda, maraqlı problemlərin araşdırılmasına, cəlb edilmiş amil musiqi təfaşkuruunun iki forması olan - müğam və sonatanın sintezindən milli musiqi elminde tam öyrənilməsi sebebi idi. Mehz bu aspektli nəzərə olaraq R.Məmmədova əsərdə tədqiqatçılarından müğam dramaturgiyasının daxili əkinin dinamikasını, onun

nazari-estetik esaslarını, müğamın İad-İntonsiya canunauşunuqlarının dinamik unctionlarını daha da dərindən araşdırmağı qarşısına meqsəd qoyur. Şübhəsiz, bütün bu problemlər Azərbaycan müğamının öyrənilməsi ilə bağlı olaraq alımın elmi yaradılıqlıının magistral xəttini təskil edir. Bir-birinə ardıcıl olaraq neşrlər olunan "Azərbaycan müğamlarının müsiki estetik üssüyyüləri" (Zhanie, 1987, rus dilində), "Azərbaycan müğamında funksionallıq problemləri" (Elm, 1989, rus dilində), "Muğam -sonata qovşağı" (İşiq, 1989) əsərləri alımın geleceğində Azərbaycan müğamının hərtərəfi öyrənilməsi üçün əsası zəmin vəvaradır.

Rena Memmedövanın müğəmənin tədqiqi ilə bağlı elmi extansiyonun yeni mərhələsinin "Azerbaiyan müğəni. Formalaşmasının və fəaliyyətin manabələri" mövzusunda 1990-ci ilde Kiyev Konservatoriyasında müdafiə etdiyi doktorluq dissertasiyası təşkil edir. Azerbaijanca sənətsülüsələşlik doktorlu elmə darçesini alan ilqadın müsiqisini kimi R.Memmedova bu tədqiqat işində ilk dəfə olaraq, Azerbaijan müğəmməni, genezisini və tekamülünün nezəri əsaslan, müsiqi dilinin xüsusiyyətləri, struktur, ifaçılıq terzi və s. b. kimi problemlərə atrafı arısındır. Tədqiqatın on dəyari cəhəti isə Azerbaijan müğəmmənin köklərinin, məşyərinin mili autentik müsiqi mədəniyyətyində olmasına göstərmək, onun Azerbaijan müsiqisinin teməli sayılan - müsiqi folklorundan qidalanaraq fundamental bir janr kimi formalasmasını təsdiq etməkdən ibarətdir.

Özüne karşı ciddi ve telşəkər olan, elmi natiçəninqdə, defalarla yoxlanılmış təhlil üzərində posaslandırılmışın tələb edən R. Məmmədova öz tətibində bəzən nəzəri problemləri işqılındır: "Şuğamın məqam-intonasiya dramaturgiyası, müğamda melodik funksionallığının rolü, müğamda manzam funksiyalarının davamlılığı, müğamda

mayının rolü, müğamda melodin intonasiya və struktur-kompozisiya variantlılığını qarşılaşdırma münasir müğamın funksional münasibətlər genetiz müğamın folklor mənbələri, xalq instrumental muzikası və mahni-vokal lirikasının müğamın melodini qurulmasına təsir, mərasim folklorunun xüsusiyyələrini və onun müğamıñadda mezmurunuñla əlaqəsi və s.

Rəna Məmmədovañın monografiyası müğam formasının coxchəxəti daxarıxon tədqiqinə nümunəsidir. Müallif burada yalnız müğam strukturunun təşkülünləndə xalq seneti prinsiplərinin əhəmiyyətini açıqlamışdır, o ham da, müğamın Azərbaycan bestekarlıq üslubunun formalşamalarında sindiki rolunu təsbit etmişdir. Bitkinliyinə və metodologiyasına görə bu kitab Azərbaycan müğamının həqiqəti, onun yaxşı əsərlərin biridir.

olarak, planlı ve sistemik şekilde müğayisə
sanetüşnüşləşdiriləcək. Tədqiqatçılar, 1990-
ildə AMEA-nın Memarlıq və İncasənat İnstitutundan
“İncasənat qarşılıqlı eləqlər” şöbəsinin təşkili
təşəbbüsünün irlə sürən R.Məmmədovaçının ciddi
məsuliyətiylə taklifi EA-nın Rəyasət Heyəti tərafindən
müsəbet qarşılıqlara onun fealiyyətine “yaşlı işçisi”
verilir. Bu şöbəni yaratmaqla Xanəm xanım atası
Azer Sarabskinin başlığındı işin yenidən bərpə
olunmasına çalışıraq, həm onun davamçısı kimi
çoxş eider. Atasının elmi yaradıcılıq yoluyla, onu
iştirisinin əbdüləşdirməsinə Xanəm xanımın ehtira
alılamı, təkka şöbənin yenidən başparasından deyil,
həm bütün elmi fealiyyətini Azərbaycan bədən
mədəniyyətinin tarixinə öyrənməsinə həsr edilir.
Azer Sarabskinin xatirəsinə hazırladılmış “Azərbaycan
musiqi teatrının tarixindən” (Bakı, Elm, 2006), “Rusiya
və Qafqaz” (P.X. Novruz-94 tipqarğıçı, 2010)
kitablarının işıq üzü görməsindən sonra müsahibə olun-

Rəna xanım ona etibar edilən vəzifən öhdəsindən bacarıqla və yüksək professionallıq

geldiyini artıq 30 il fealiyyət göstərən bu səbenin elmi göstəriciləri ilə səburla yətir. Görülen işlərin dahi bir eyani nümunəsi kim? səbəbin 10 illik təqribindən sonra da hələ də əsaslı məzənnələrdən biri kimi Karim Karimovun 90 ilik yaşubinyeline hasb olunur. "Müqayisili sonatnəslişig" (Bakı, Elm, 2011) adlı toplunonun qapdən çıxmış olmasıdır. Burunun arxasında Azərbaycan humanitar elmının və Azərbaycan sonatnəslişığının müasir vəzifəti və perspektivləri ilə müeyyənləşən müqayisili sonatnəslişig problemlərinə həsr olunan digər toplunon ("Avropa" -nşriyəti, 2016, 2017) işq üzü görür. Bu toplunlarda Rəza xanımın başçılığı ilə səbenin aməkdaşları və dissertantları tərəfindən işlənilən müxtəlif müqayisə aspektlərinin eks etdirilməsi məqsədi ilə təqdim edilmişdir.

Mahiyet etübatları mügäyiseli sunanlığını problemi Azerbaycan badıl medeniyetinin ve onun özünəməxsusluğunun kompleks tədqiqini nəzərdə tutur. Məhz bu aspektde aparılan elmi fealiyyətlərən mühüm nüclüsü Rana Məmmədəvənin «musiqi türkologiyası» istiqamətini yaratması oldu. Alım məsniyi müsiqisindən başlayıb, əsaslıdır. Məmmədəvənin istiqamət - musiqi türkologiyasının metodoloji asaslarını işləyib hazırlanmışa ("Musiqi türkologiyası", Baki, Elm, 2002) çox aktual və perspektivli iş başlanğıcını qoymuşdur.

O öz konsepsiyasında ilk növbədə, müsəlmanlılığından en maraqı problemlərinə baxımlı, ümumtürk etnik mədəniyyətinin on qadıtbəşərlərinin öyrənilməsini, onların müyyən tarixi yaranmasına mərhələsinə, müvafiq soy spesifikasiyalı fəaliyyətinə təsir göstəren faktorları aşkarlaması onların sonrakı üslub qatlan işi qarşılaşdırmaq məzənnəsini müyyənləşdirməyi zəruri hesab edir. Daha sonra isə diqqəti bu axetiplərin türk xalqlarının bedii yaradıcılığının müxtəlif janr kəsi qorıqlanırdan tacəsümüne yönəltməyi vacib sayır.

Umumtürk medeniyetinin formalması, tanrıların örenimlerinde, ilkin müqayisə sahisi kimi, Azerbaycan ve türk müsiqisini seçməsi də qəmsəsdəvəyündür. Belə ki, bu iki medeniyetinin müqayisəsi təhlili müsicil proseslərdən daha geniş umumtürk miqyasında aparılması üçün nöqtəsi kimi baxılaraq, gelecekdə da hadisələrinqətirənərək tədqiqatlarının aparılmasına, türkiddi xalqlı medeniyetinən tam sistem halında seçiyələndiriləcək ideya, problem və aspektləri aşkarlamğa yönəlməyi əmədviyanı.

Rəna Məmmədovanın işləyib hazırladığı təhlili metoddan yalnız Azərbaycanda deyil, digar ölkələrin də etnomüsiqisindən yüksələn tətbiq olunur. Onun müsiqi etnologiyası sahəsində araşdırma işi xüsusi, ehemiyəttidir. O, ilk dəfə olaraq xalq müsiqisinin etnomorfoloji təhlilinin ssaslarını işləyib hazırlanmışdır. Bu təhlil türk xalqlarının müsiqisinin müqayisili-tipoloji tədqiqi ilə sintez edilmiş funksional metodologiyaya asaslanır. Yeni elmi istiqamət - müsiqi etnologiyasının əsas vəzifə və perspektivlərini açan Rəna Məmmədova özəsinə yazar: "...bizim müqayisili metodologiyamız dörd hissədən ibarətdir: 1. Türküldü xalqların folklorunda arxetiplərin müayyənləşdirilməsi; 2. Onların fəaliyyət mərhələlərinin müqayisisi; 3. Milli özünməxsusluğun, fərqlərin müayyan olunması məqsədilə arxetiplərin təsnifatının aparılması; 4. Onlar arasında tipoloji-intonasiya əlaqlarının aplımlması..." (2, s. 64).

Çarşıya qoyulan məsələlər - mərasim folklorunun, xalq müsiqisinin mahni və rəqs kimi bütün janr komplekslərini, mügəməni qarşılıqlı əlaqəvi və qarşılıqlı nüfuz tətbiq - alımlı dərin mərağanı sabab olmuşdur. O, kulturoloji karakteri coxşayı müşahidə ve ümumişdirməldən eləva, struktur meyarları məqam-intonasiya səviyyəyəsinin ifadəliliyi ilə əlaqələndirən terminoloji və əzəzarət təsnifatının yeni tipini yaratmışdır. Məsələn, türk müsiqisinin genoformula nezəriyyəsi ona məxsusdur.

"Genoformula metodoloji əlaqlarının forması, xalq müsiqisinin galəcək inkişafına sabab olan özək, təməl, model, steriotipdir" - deyən Rəna Məmmədova 2009-cu il dekabrın 1-2-də Bakıda keçirilən "Avrasiyanın informasiya mədəniyyəti" adlı Beynəlxalq konfransda çıxışını belə davam etdirmişdir: "...Çox sade görünən bu intonasiya frazalan, ümumişdirlərən formular intonasiya ilə ifa etmənin erken mərhələsini apteklərlər. Məhz bu melodiik tiplərdə Azərbaycan müsiqisinin əsas intonasiya "lügətinin" təkmilləşməsi prosesi gedirdi".

R.Məmmədova özünün tətbiq etdiyi etnomorfoloji təhlilin və müvafiq kateqoriyaların müümən edarət təxəllüklərindən, etnoinformativlik, universallıq, tipoloji təsnifat, semantlik, məqam-intonasiya səciyyəyili iñkin modellərin funksionallığı, variqanti kimi xüsusiyyətlər fərqləndir. Alımlı konsepsiyasına görə, türk xalqlarının etnomorfoloji təhlilində an kiçik, vahid tipologiyalar intonasiya formullarından, Məlum olduğunu kimi, məhz onlar türk xalqlarının müsiqi mədəniyyətinin qarşılıqlı təsir "məxanizmini" hayata keçirir.

Bələliklə, R.Məmmədovanın, bir-birinə yaxın olan Şərqi mədəniyyətlərinin xalq və şəfihi professional müsiqisinin etnomorfoloji tədqiqinə dair öz konsepsiyasını işləyib hazırlanmasına onun Azərbaycan müğəminin məqam-funksional, məqam-intonasiya məsələlərinin öyrənməsi imkanı yaratmışdır. Alımlı artıq çap olunmuş işlərində türk etnotipologiyalarının açılmasına doğru real yollar göstərmədir. Onun bu sahədəki araşdırma işi "Etnomusikologiya üzrə öncəklər" (Bakı, Avropa, 2015, nü dildində) öz ekinci tapmışdır.

Bu yubiley ilində isə Rəna Xanım Məmmədovanın də bir kitabı - "Azərbaycan müsiqisinin əzəzi problemləri" (Bakı, Avropa, 272 s.) adlı eseri çapdan çıxmışdır ki, burada da o, üzərində çalışdığı problemləri davam etdirir. Kitabda alım "etnomorfoloji təhlilin metodoloji determinantları", "Türk xalqlarının müsiqisinin müqayisili təhlilinin baza modeli kimi genoformuları" sərh edir, "müsiqi türkologiyası kontekstində formulülü müqayisili öyrənilmesinin metodologiyası"nın işləyib hazırlanır.

R.Məmmədova müsiqi sanatında milliyyin iñkin əlamatı kimi intonasiyanı görür və müsiqi türkologiyası kontekstində, etnomüsiqisindən ilk dəfə olaraq genoformula anlayışını en optimallı terminoloji variant kimi irali sürür. Alımlı fikirinə, bu anlayış türk xalqlarının müsiqisinin genetik qohumluğunu iñkin formul səviyyəyində eks etdirir. Yeni dəha konkret olaraq, türk xalqlarının müsiqisində məhz ladintənəsi formuluñun üstüñü dəməsi onların genetik qohumluğunu bildirir. Ona görə də genoformulaya iñkin intonasiya, arxelip, etnomədəniyyətin "şərti kodu" kimi baxılması məqsədənəyin sayılır. Bununla bağlı elim yazır:

"Genoformula - etnoböyük konsensusuya kontekstində milli - spesifik model olur ki, bu da bir növ, informasiyanın "sixlaşması"nı təşkil edir. Men deyərdim ki, genoformula - qıyməti bədi və etnogenetik informasiyanı saxlayan qabidi; genoformula - tarixi yaddaş kontekstində fəaliyyət göstəren müayyen etmə timeyi yığımızdır. Bu, il baxışda sadə intonasiya frazalan intonasiyalasının iñkin mərhələsinin ümumişləşmiş formulları, arxetiplərinə təmsil edir. Məhz bu melodiik tiplərdə Azərbaycan müsiqisinin əsas intonasiya "lügətinin" tarixi seçimi, cüllənləşməsi gedirdi" (3, s.39). Yaxud "Genoformula - səsyüksəkliliyin elə müeyyənləşdiriciliyi təpdir ki, müsiqinin fəaliyyətinə təmin edir, bundan eləvə, mədəniyyəti idenitifikasi, etnik əzəniməxsusluğun qurununa qarşılıqlı həyata keçirir." (3, s.41).

Rəna Məmmədovanın irali sündürdü genoformula anlaysı V.Qosovskinin "arxetip", L.Zemtsovskinin "melodij tip", B.Asayevin "adətkarlı" formular, anlaysılarına yaxın olduğunu alım bunların arasında analogiyalar aparı, onların uyğun və fərqli cəhətlərini aydınlaşdırır. Onun metodologiyasında genoformula türk müsiqi dilinin modeli kimi sərh edilir və müsiqi türkologiyası "binasının" temsilində genoformula ideyəsinin dərđunu səbütə yetirmək məqsədilə müayyen ladintənəsi, melodiik modelləri barpa etməyi məqsədənəyin sayır. Şübəsiz, bütün bəi ideyalar Azərbaycan müsiqi elmində yeni, kreativ əməniyyətə malikdir.

Etnomorfoloji təhlili metodologiyası Azərbaycan müsiqisinin təkçə türk mənbələrini deyil, hem də onun erəb, Qafqaz, fars köklərini da göstərməyə imkan verəcəkdir. Demək olar ki, müsər mərhələdə R.Məmmədovanın elmi-tədqiqat fəaliyyəti, ilk

növbəde, müqayiseli araşdırmalara söykenir. Bu işe alımdan böyük bacarıq və yüksək elmi potensial, qabiliyət və tələb edir. Rəna Xanım bütün bu keyfiyyətlərə malikdir.

Rəna Məmmədovanın müxtəlif problemlərə bağlı elmi fikirleri, düşüncələri respublikanın müxtəlif dövrü və elmi naşirlerində öz ekinci tapmışdır. Onun 300-dən artıq mədəniyyət tarixi və nezəriyyəsi üzrə elmi əsərlərin, o cümlədən, kitabların, çox sayılı elmi məqalələr və elmi kitabçaların müellifi kimi tanınmış, bir çox elmi məqalələr toplusuna, monografiyalara elmi redaktör etmiş, 150-dən artıq əsər və dissertasiyalara opponentiş etmiş və rəy vermişsi alımın dalmış məhsulardan yaradıcılıq fəaliyyətyindən olmasına göstəricisidir.

Lakin onun bir müsiqisən kimi fəaliyyəti, tekçə öz elmi işlərlə məhdudlaşdırıb. Rəna Xanım 25 elmar namizədi və doktoru yetişdirmək, bu sahada qəvvüsünə əşrəgamır. Onun yetirmələri respublikanın en nüfuzlu elmi-tədris məüssəslərində çalışaraq müsiqi elminizi layincə təmsil edir. Rəna Xanım, demək olar ki, bu sahədə öz məktəbinə yaratmış bir alımdır.

Rəna Məmmədovanın 10 il Ü.Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasında, sonra isə Azərbaycan Milli Konservatoriyasında professor kimi müsiqisinin nezəri fənnləri üzrə oxuduğu mübahizələri həmişə dərin məzmun və elmi yeniliyi ilə seçilmişdir. Onun tədrisi etdiyi hər bir fənn üzrə hazırlanmış metodik tövsiyeleri - "Azərbaycan müsiqi tarixi funkcionalıq nezəriyyəsi aspektdində" kursunun tədrisi metodikası (Bakı, 1998), "Azərbaycan xalq müsiqi yaradıcılığı" kursunda müğəmin ladintənəsi təhlilinin metodik işlənəsi (B., 1998), "Ədəbiyyat və müsiqi" (B., 2002) və s. mütəxəssisərər və tələbələr tərəfindən maraqla qarşılıqlı və yüksək qiymətləndirilir.

Rəna Məmmədovanın elmi fəaliyyəti Azərbaycan çarşışından kenarada da tamı və böyük rəngbərə qəbul edilir. Son iżirli il erzində Rəna Xanımın fəaliyyəti xarici hamkarları ilə feal qarşılıqlı əlaqədə olması ilə seciyyələnir. O öz məqalələrini Tomson (indi - Web of science - Wos) kataloqundannadır jurnalarda, impact-factor indeksli Danimarka, Norveç, Sloveniya, Rusiya və digar ölkələrdə çap etdirir. Onun 100-dən artıq maraqlı çıxışlan respublikada ve

ondan kenarda keçirilən müxtəlif Beynəlxalq forumlarda və simpoziumlarda diniñlənmişdir. R.Məmmədova Avropa və Asiya ölkələrində keçirilən Beynəlxalq konfranslarında iştirakçıdır. O, Bakıda önenəvi keçirilən "Muğam alımı" Beynəlxalq simpoziumlarında (2009, 2011, 2013, 2015, 2018) beşinci de iştirakçı olmuş, "Türk dövlətləri və camiyətlərin İmamlılıq" nümayəndəsi seçilmiş, bütün dünyada böyük rezonans yaradın Bakı Humanitar Forumunun iştirakçı olmuş, Ulu Önder Heydar Əliyeva həsr olunan konfranslarda maruzələrə çıxış etmişdir. O, hemçinin, Heydar Əliyevin xatirəsinə həsr edilən "Globallaşma" səralıtda mədəniyyətələr dialogu" Bakı forumunun iştirakçı olmuş, "Ənənə və inovasiya məkanında kreativlik" Beynəlxalq kongresində (Sankt-Peterburg), "Türkəlli xalqların müsiqi alımları" Beynəlxalq simpoziumunda maruzələrə çıxış etmişdir.

Rəna Məmmədova Rusiya Pedaqoji və sosial elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, "Rusiya kulturologiyası" şəbəkə cəmiyyətinin üzvü; Azərbaycan Bestekarlar İttifaqının İdare heyətinin üzvü; Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvü; dissertasiyaların müdafiəsi üzrə ixtisaslaşdırılmış Şuraların dəlini üzvü; "Simurq" mədəniyyət cəmiyyətinin Rayəsat heyətinin üzvü; Azərbaycan Zədəgələr macəsinin üzvü; AMEA Rayəsat Heyətinin ictimali və humanitar elmlər bölməsinin 12 il Bürə üzvü olmuş; Respulblikanın bərəç elmi jurnallarının redaksiya heyətinin üzvüdür.

R.Məmmədovanın coxşaxalı yaradıcılıq fəaliyyəti Dövlət və ictimali qurumlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. O, AMEA-nın Rayəsat Heyətinin fəxli fərmanları ilə mükafatlandırılmış; Azərbaycan Kültüvi informasiya vəstibülərinin Həmkarlar İttifaqının - "Xalqın nüfuzlu ziyləsi", "Qızıl qələm", "Azərbaycan bayraq" mükafatlarını qazanmış; "Simurq" Azərbaycan Mədəniyyət Assosiyasının diplomunu almış; "Simurq" Beynəlxalq medalına layiq görülmüşdür.

Əldə etdiyi bütün bu nailiyyətlər kifayətlenməyərək, Rəna Xanım Məmmədova bu gün də öz senetini, ixtisasını sevən, daima axtança olan alım kimisi müsəni elində yeni-ənənəshəhərlərin açılmasına layiqçənəqənən çalışır və böyük məsuliyyətə yanaşlığı har bir işə ugurla imza atır.

ƏDƏBİYYAT

1. Məmmədova R."Azərbaycan müğəm". Bakı:, Elm, 2002.
2. Məmmədova R."Müsiqi türkologiyası". Bakı:, Elm, 2002
3. Məmmədova R."Azərbaycan müsiqisinin nezəri problemləri". Bakı:, Avropa, 2020.